

N:o 66.

Af herr G. Elowson, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till ordnande af döfstummeundervisningen i riket.

I underdånig skrifvelse den 14 maj 1876 anhöll Riksdagen, att Kongl. Maj:t måtte »låta uppgöra förslag till fullständigt ordnande af döfstummeundervisningen i riket, så att icke blott lagstadgad undervisning kunde beredas alla i undervisningsåldern varande döfstumma barn inom landet, utan ock ändamålsenliga åtgärder vidtagas för åstadkommande af en för ändamålet fullt nöjaktig lärarebildning». Med anledning af denna Riksdagens skrifvelse uppdrog Kongl. Maj:t den 30 december samma år åt en komité att verkställa utredning och afgifva förslag angående denna angelägenhet, hvilken komité den 15 augusti 1878 afgaf »underdånigt betänkande och förslag till döfstummeundervisningens ordnande». Öfver detta förslag inhemtade Kongl. Maj:t samma år landstingens yttranden, hvilka alla uttryckte sitt behjertande af saken, äfven om olika meningar om en och annan punkt här och der förspordes, såsom helt naturligt är. — Såsom ett lämpligt första steg till denna undervisnings ordnande hade Kongl. Maj:t för Riksdagen 1877 föreslagit upprättande af trenne provisoriska statsanstalter för undervisning af döfstumma i åldern 15—30 år, hvilka anstalter också kommo till stånd i Vadstena, Skara och Bollnäs.

Oaktadt Riksdagen således på det otvetydigaste sätt ådagalagt sitt varma intresse och sin offervillighet för denna undervisnings ordnande, har dock efter de nämnda provisoriska läroanstalternas upprättande ingenting vidare för densamma blifvit åtgjort, utan hafva de

döfstummas lärare och öfriga vänner blott sett sina förhoppningar om ett organisationsförslags framläggande år efter år svikna. Frågan står ännu i dag på ungefär samma punkt som för ett tiotal af år sedan. Ett kraftigt manande skäl till framläggande af ett organisationsförslag synes dock böra först och främst hafva legat uti det djupt beklagansvärda läge, hvaruti de döfstumma barn befinna sig, hvilka nödgas uppväxa utan att få tillgodonjuta den förmån af undervisning och uppfostran, hvilken landets fullsinnade barn länge varit tillförsäkrade, en förmån som dock för de förre är i ännu högre grad behöflig än för de senare. Också hafva våra närmaste grannländer hunnit vida förbi oss i fråga om tillgodoseendet af den döfstummes berättigade kraf på samhället härutinnan. Danmark har nemligen obligatorisk undervisning för sina döfstumma ända sedan 1817. Norge har stadgat detsamma för sina i lov af den 8 juni 1881.

Ett annat skäl till ordnande af denna undervisning synes ligga uti hvad som der vid lag redan är gjordt. Ty om de anstalter som finnas blefve rätt ordnade, så vore redan dermed icke så litet vunnet. Men jag tänker nu särskildt på de nämnda trenne provisoriska läroanstalterna. I Kongl. Maj:ts förslag år 1877 beräknades dessa skolor vid slutet af år 1888 hafva uppnått sitt ändamål och således då kunna upphöra. Och hade enligt Riksdagens begäran, ett organisationsförslag derefter icke låtit alltför länge vänta på sig, så hade nämnda beräkning sannolikt visat sig vara temligen riktig. Nu icke så. Kongl. Maj:t har derföre ansett sig böra af innevarande års Riksdag begära samma anslag som hittills, eller 49,200 kronor, för uppehållande äfven under år 1889 af undervisningen vid dessa tre provisoriska läroanstalter; och det är icke svårt att förutse, att förhållandet icke gerna kan blifva ett annat under de följande åren, derest icke undervisningen för de *yngre* döfstumma blir ordnad. Ty samma skäl, som herr statsrådet och chefen för kongl. ecklesiastikdepartementet nu anført för dessa anstalters fortvaro under år 1889 — eller att antalet af de döfstumma, för hvilka undervisning uti dessa anstalter är behöflig, ytterligare ökats derigenom, att flere döfstumma, som icke njutit undervisning vid döfstummeanstalt, blifvit öfveråriga och sålunda, om de skola få någon undervisning, behöfva tillgång till anstalterna för öfveråriga — samma skäl kommer att äfven framdeles stå kvar, så länge som det icke är sörjdt för undervisning af *alla* döfstumma i undervisningsåldern, eller så länge obligatorisk undervisning för dessa icke blifvit stadgad. Men att det icke kan vara rätta sättet att under en obestämd framtid fortsätta att, med förbigående af de yngre och bildbarare döfstumma, tillhandhålla under-

visning särskildt åt de äldre och mera obildbara, torde vara i ögonen fallande. Ty vid den tid, då de döfstumma vinna inträde uti anstalterna för öfveråriga, hafva de redan sina bästa läroår bakom sig och komma dessutom att få sin plats på skolbänken vid den ålder, då de kunde och borde göra nytta ute i lifvet. För att råda rätt bot på det i hög grad otillfredsställande tillstånd, som i detta afseende nu råder, gifves ingen annan utväg, än att snart ordna undervisningen för äfven de yngre döfstumma.

En ytterligare maning härtill ligger deri, att man på flere håll, missmodig öfver att så länge hafva sett sina förhoppningar på framläggandet af en organisationsplan svikna, under de senare åren börjat att på egen hand söka åstadkomma anstalter för de döfstumma. Men är icke detta ett godt sätt, som bör uppmana till dröjsmål snarare än till skyndsamhet med en organisation? Ingalunda. För att denna undervisning skall kunna blifva ordnad något så när efter nutidens fordringar, måste en nöjaktig plan härför ligga till grund. Att göra litet här och der, men såsom det händelsevis faller sig, leder icke till målet. Svårigheten vid döfstummeundervisningens ordnande i vårt land beror i icke ringa mån just på hvad som redan är gjordt: på de småanstalter af olika slag, som här och der upprättats eller hålla på att upprättas, utan anslutning till en plan för det hela. Och får det fortgå på samma sätt skall det inom kort blifva hardt när omöjligt att här någonsin komma till rätta. Detta är skälet, hvarför äfven upprigtiga vänner till de döfstumma icke hafva kunnat understödja en och annan alltför omogen plan i den vägen, utan måst afråda derifrån, utan att dock häri alltid hafva lyckats. Äfven nu påpekade förhållande innebär således en maning, och denna af mycket allvarsam art, att *snart* företaga en organisation.

För att ett förslag i detta syfte skall innebära tillräcklig garanti för att frågan blifvit så allsidigt skärskådad och så omsorgsfullt förberedd, som hennes invecklade beskaffenhet kräfver, bör det komma ifrån Kongl. Maj:t, hvilket ju också Riksdagen år 1876 uttryckt såsom sin mening. Att intet förslag för Riksdagen framlades omedelbart efter den ofvan nämnda komiténs afgifna betänkande, derom torde ingenting vara att säga, i betraktande deraf att meningarne inom döfstumme-lärarnes krets då visade sig i åtskilliga punkter vara ganska delade, och någon tid således behöfdes för dessa olika meningars brytning emot hvarandra, innan ett val emellan dem med trygghet kunde göras. Men klarhet har ovedersägligen allt mer och mer vunnits i dessa frågor, och under de senare åren hafva nordens fackmän alla varit eniga åt-

minstone om en betryggande grundval för en organisation — nemligen en fördelning af de döfstumma på tre särskilda skolor efter begåfningen — äfven om samma enighet ännu icke uppnåtts i hvarje till döfstummeundervisningen hörande fråga, lika litet som enighet i allt står till finnandes inom andra områden. Nu bör derföre den viktiga frågan icke längre få undanskjutas.

På grund af hvad nu blifvit anfördt, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta aflåtande af en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan att för nästa lagtima Riksdag måtte framläggas sådant förslag till ordnande af döfstummeundervisningen i riket, som Riksdagen år 1876 begärt.

Stockholm den 27 Januari 1888.

Gullbr. Elowson.
